

OP WEG NAAR SUCCES?

STUDENTONDERNEMERSCHAP

“Fitter, happier, more productive ... “. Zo begint de band Radiohead met hun beschrijving van de ideale moderne mens. “... Comfortable, not drinking too much, regular exercise at the gym (3 times a week). En wat verderop: “Now self-employed”.

Radiohead ziet ondernemerschap als een typische eigenschap van de moderne, productieve mens en de band staat niet alleen. In elk beleidsstuk over economische ontwikkeling neemt ondernemerschap een prominente plaats in. Onder het adagium ‘Jong geleerd, oud gedaan’ wordt er stevig ingezet om ondernemerschapsvaardigheden steeds vroeger in de carrière te ontwikkelen. Ondernemerschap wordt onderdeel van lesprogramma’s zowel op de middelbare school als in vervolgstudies op elk niveau. Studenten worden gestimuleerd om te gaan ondernemen en universiteiten en lokale overheden putten zich uit in het opzetten van buddyprogramma’s, incubatorgebouwen en start-up subsidies. De effecten van deze investeringen zijn echter onduidelijk en worden amper in kaart gebracht.

Ondernemerschapservaring is een belangrijke voorspeller van het succes van een nieuw bedrijf. Al doende leert men en programma’s gericht op het stimuleren van ondernemerschap onder studenten moeten daarbij helpen. Daarbij zijn er aanwijzingen dat ondernemers trouw zijn aan hun bedrijfslocatie. In het ideale geval lekken investeringen in studentondernemerschap daardoor niet weg, stimuleren ze de lokale economie, en wordt en passant braindrain van afgestudeerde studenten tegengegaan. Maar er zijn negatieve kanten. Ook eerdere ervaring als werknemer en sector kennis opgedaan in loondienst helpen ondernemers verder. Door ondernemerschap in het begin van de carrière te stimuleren, komt het opdoen van deze ervaring onder druk te staan. Daarnaast kunnen mislukte ondernemerschapservaringen studenten ontmoedigen om het later weer te proberen. En, misschien, neemt het ondernemerschap zo veel tijd in beslag, dat de studie erbij in schiet. Kortom, op voorhand is niet duidelijk naar welke kant de balans uitslaat. Daarmee is ook het antwoord onzeker op de vraag of ondernemerschap voor studenten wel zo’n verstandige carrièrekeuze is, net als op de vraag of het ondersteund moet worden.

Eerste het goede nieuws: Studentondernemers doen het in de eerste tien jaar van hun carrière beter dan afgestudeerde studenten zonder ondernemerschapservaring. Ze hebben een grotere kans op een baan in loondienst, blijven vaker ondernemer (mooi voor de BV Nederland) en verdienen bovendien meer in hun baan of als ondernemers. De cruciale vraag is echter of de vroege ervaring in ondernemerschap heeft bijgedragen aan de vliegende start van hun carrière.

Nee, is het korte antwoord.

Studentondernemers stevenen namelijk sowieso af op een goede carrière. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat al tijdens de studie veel studentondernemers naast het runnen van hun eigen bedrijf, ook nog eens relatief goed verdienen in een (bij)baan. Studentondernemers zijn dus al pro-actief met hun carrière bezig. Als we in de analyse van arbeidsmarktsucces corrigeren voor deze ‘natuurlijke aanleg’ dan is ervaring als studentondernemer niet meer van toegevoegde waarde in de verklaring. Studentondernemers doen het na afstuderen dus relatief goed op de arbeidsmarkt, maar dat komt niet door hun ervaring in ondernemerschap. Het is een selecte groep die het toch al goed doet. Ter contrast, het halen van een diploma blijft wel zeer belangrijk als voorspeller van later succes. Bill Gates, het archetype van de gesjeesde student die multimiljonair wordt als ondernemer, is dus de uitzondering op de regel.

Wat betekent dit nu voor beleid? Dat lijkt vooral te preken voor eigen parochie. Studenten die toch al geneigd zijn tot ondernemerschap wagen de stap tot studentondernemers en vallen daarmee onder het beleidsregime. De effectiviteit in termen van het creëren van extra ondernemerschap lijkt daarmee beperkt. De bijbehorende startfondsen en incubatorgebouwen bevestigen vooral de status quo. Wellicht levert het wel betere en innovatievere bedrijven op. Dat zou kunnen, maar dat vertaalt zich dan niet in betere carrières van hun eigenaren. Zij lijken er weinig mee op te schieten: Ervaring als studentondernemer verbetert de carrièreperspectieven niet. In het lied van Radiohead loopt het zelfs slecht af met de ideale mens. Dat valt voor de meeste studentondernemers dan weer erg mee gelukkig.

Sierdjan Koster (Sierdjan.koster@rug.nl) is universitair docent economische geografie aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Deze column is gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek ‘Geslaagd in de Stad’ (2013), dat in samenwerking met Platform31 en een consortium van Nederlandse gemeenten is uitgevoerd.